

Szent Család vasárnapja

Sir 3,3-7.14-17

„Aki tiszteli apján és anyját.”

Aki tiszteli apját, levezekli bűneit, s aki becsüli anyját, az kincset gyűjt magának. Aki tiszteli apját, az majd örülhet fiainak, s meghallgatást nyer, hogyha imádkozik. Aki becsüli apját, hosszú életű lesz, s az Úrnak szolgál, aki anyját felüdíti: szüleit szolgálva Istennek is szolgál! ... Nem felejtik el, ha szánod apádat, elszámolják neked majd a bűneidért. Balsorsodnak napján gondol rád az Isten, s mint dér a melegben, eltűnnek bűneid. Gonosz, aki semmibe sem veszi az apját, azt, aki bántja az anyját, megátkozza az Úr. Fiam, alázattal vidd végbe tetteid, és jobban szeretnek majd, mintha adakoznál.

A könyv a zsidó bölcsességi irodalomhoz tartozik, amelyben általában praktikus tanácsokat foglaltak írásba jó tanácsként az élet minden területéről. A könyv feltehetően Ben Szíra alkotása vagy gyűjtése Kr. e. a III-II. század fordulójáról, de az is lehet, hogy később íródott. A Példabeszédek könyvét tekinti modellnek, és bár héberül írták, mégsem került bele a zsidó kánonba. Talán azért, mert a farizeusi befolyás alatt lévő kanonizáló bizottság néhány teológiai állításával – például a túlvilági élet tagadásával – nem értett egyet. Ennek ellenére a rabbik később szívesen idézik. A jelen szakasz a szülő-gyermek-kapcsolat körében ad eligazítást, parainesziszt. A vallásosság és az istenfélelem magába foglalja a szülők tiszteletét is. A bibliai erkölcs sarokköve a szülő tisztelete, amellyel másutt is találkozhatunk az Ószövetségben, a bölcsességi irodalomban és az evangéliumban (Kiv 20,17; Tób 4,3-4; Péld 1,8; Mt 15,3-6).

Ahogy elképzelhetetlen a bibliai korban, hogy a szülő elhagyja gyermekét (Zsolt 27,10; Iz 49,15), az is magától értetődő, hogy a szülők gyűjtenek gyermekeiknek és nem fordítva (2Kor 12,14). A szülőket ezért az Ószövetségben és az Újszövetségben is állandóan figyelmeztetik a helyes nevelésre (Ef 6,1-4; Kol 3,20 sköv). A szülők szeretetét a tízparancsolatban rendelik el és többször is megismétlik, sőt az engedetlen, gonosz fiút akár halálbüntetéssel is büntethető.

Ez az irodalom egy patriarkális társadalomban született, ahol a szülők tisztelete közvetlenül az Isten után következett. Ebben a társadalomban tudták, hogy a gyerekeknek talán több új ismereteik vannak, de a szülőknek nagyobb az élettapasztalatuk. Amennyiben ezt tisztelik,

tőlük is ezt fogják megtanulni gyermekeik és ez azt is jelenti, ők is számíthatnak megfelelő tiszteletre idős korukban.

A patriarkális társadalom felbomlása után az idősök helyzete sokkal rosszabb lett. Mivel nem tudtak már olyan jól küzdeni az életért és a pozícióért, valamint saját biztonságukért: az élet peremére szorultak, sok esetben meg is vetették őket. Ez nagyban hozzásegítette őket, hogy védtelenek és depressziósak legyenek. Mivel gyermekeik semmibe vetették őket, kialudt lámpásuk (Péld 20,20). Ezt égbekiáltó bűnnek tekintették a bibliai oktatók.

Jézus szüleit az Isten külön-külön készíti fel sajátos feladatukra. Józsefet álmában hívta meg (Mt 6 1,18 sköv) erre a feladatra, Máriát pedig az angyal megjelenése készítette fel a sajátos küldetésre (Lk 1,26 sköv). Szülői szolgálatuk felemelő isteni sugallatokkal kezdődött, de meneküléssel folytatódott. Lukács evangéliuma az utolsó idők szörnyűségei egyikének tartja, hogy a szülők ellen fordulnak gyerekeik (Lk 21,16).

A modern időkben a társadalmi szabályozás a társadalom legszen-
tebb szentélyét, a családot tette tönkre. A szülő-gyermek-viszonyt már régen nem a patriarchális kor elképzelése szerint élik meg, hanem a gyerekek nemcsak oktatják, hanem gyakorta kioktatják a szülőket. A felgyorsult technikai fejlődés miatt a szülők elveszítik biztonságukat az életben. Az új viszonyok között jobban tájékozódó gyerekek sokszor elvetik a szülők minden élettapasztalatát. A nyugati társadalomnak a halálához vezet a gyermektelenség, és még jobban fokozódik a magány érzése. A mobillá vált társadalom korán elszakítja egymástól a szülőt, a gyermeket és a testvért. A megszakadt érzelmi kapcsolatok és kötődések helyébe gyakran lépnek felelőtlen kapcsolatok és perspektívtalan életideálok. A tiszteletet, a szülők iránti ragaszkodást és az alázat érzését felváltotta a személyi szabadság kultusza. Ezzel a kultusszal nemcsak magányosak leszünk, hanem magányra ítéljük magunkat, és csak növeljük a kiszolgáltatottságunkat. Az erős családi kapcsolatok stabil, egészséges kötődéseket eredményeznek, és egészséges társadalmat építenek. Csak kívánni tudjuk, hogy családi vonatkozásban visszatérjenek a bibliai idők.